

Havet lockade till Singö

Tänk att bo på en ö. Året om. Det gör barnmorskan Tuttan och pensionerade sjömannen Stig Zettergren. Följ med UNT till en solig Roslagsö i Norrtälje skärgård.

Tuttan och Stig Zettergren bor på Singö i Roslagens skärgård cirka fem och en halv mil norr om Norrtälje. Det tar en och en halv timme att köra från Uppsala och vägen går via Edsbro, Älmsta och Grisslehamn. Därefter kör man över två korta broar och glittrande vatten. Långt ut på havet i öster skymtar ett stort fartyg. Det känns lummigt och junisolen värmer bland kobbar och skär.

Tuttan och Stig Zettergrens ljusblå trävilla med vita knutar ramas in av lila syrener, vildvin och sibiriska ärtbuskar med gula blommor. Dörren står öppen, det doftar mat. Tuttan hälsar glatt och plockar fram en härlig sommarlunch bestående av nystekt abborre, potatissallad och fiskaladåb. Vi slår oss ner vid klaffbordet i vardagsrummet. Golvtilljorna knarrar hemtrevligt under färgglada trasmattor, på en krok hänger en Hardangerfiol tillverkad av öns forne spelman Fridolf Jansson och väggarna är fulla av tavlor. Ett gediget linneskåp i grönt, en klaffbyrå och ett matsäcksskrin från Tuttans mamma ryms längs väggarna. Ett stadigt golvvur är ett minne från Stigs alla resor som styrman på världshaven. Det är högt i tak, i en dörrpost hänger vackra dekorationer flätade av gräs.

– Jag älskar att väva, att fläta gräs är nästan lika roligt, säger Tuttan och håller upp svalkande rabarberdryck i ett glas.

Varken Stig eller Tuttan är uppvuxen på ön. Han kommer från Fagerviken, hon är född nära Alunda. När första barnet föddes för 39 år sedan bodde paret i en lägenhet i Gävle. När Stig tog anställning som lots vid Svartklubbens lotsplats på Singö gick flytten till Älmsta. Två år senare bestämde de sig för hus på Singö, tanken var att bygga nytt.

– När det här huset från tidigt 1900-tal dök upp på bostadsmarknaden ändrade vi oss, det kändes som vårt på en gång, säger båda samstämmigt.

Men de fick en smärre chock när de kom in och såg sitt nyinköpta hus omöblerat för första gången.

– Det var ingen rolig syn, vi ville rusta varje rum när vi såg alla skavanker men det blev inte så, det finns fortfarande mycket kvar att göra, säger Tuttan.

Övervåningens tre små rum tapetserades om och köket revs ut från grunden. Men spispannan med vacker murkåpa från 1907 fick stanna kvar. Den står för uppvärmningen av husets 130 kvadratmeter, det är bara vid enstaka tillfällen som el kopplas på. Gårdsplanen rymmer två stora vedhögar, det går åt arton kubik ved om året.

– Det är så mysigt att komma ner i köket på morgonen och tända i spisen, framförallt kyliga höst- och vintermorgnar, säger Tuttan.

Kökstapeten går i blått liksom kaklet ovan köksbänken, på ett öppet hyllplan står gjutjärnsgritor i olika storlekar. I hallen en trappa upp huserar en stor vävstol. Strax intill ligger två sovrum och ett litet tv-rum med blommiga tapeter. Under glaslocket på ett sjökartebord ryms parets gemensamma knivsamling.

– Titta på den här, säger Stig och räcker fram en handgjord och välarbetad kniv med vackert hölster.

Tuttan är barnmorska vid Kvinnokliniken på Akademiska Sjukhuset, det tar två timmar till jobbet från dörr till dörr. Genom att arbeta kväll, sova kvar i Uppsala, och jobba

nästföljande morgon behöver hon inte köra de tio milen mellan Singö och Uppsala mer än två gånger i veckan.

Singö befolkades under medeltiden, idag är cirka 400 bofasta, på sommaren ökar antalet till flera tusen. Fiske, sjöfart, jordbruk och båtbyggeri har varit huvudnäringen på ön. Idag jobbar majoriteten på annan ort.

Vad är det bästa med att bo på Singö?

– Kom ska jag visa, säger Tuttan och packar picknickkorgen.

Åttahundra meter från gårdsplanen slingrar en stig ner till en brygga, fyra röda fiskebodas och en liten badvik med sandbotten. Bryggan är byns sociala träffpunkt, här har Tuttan spenderat många timmar, inte minst då barnen var små. Till höger skymtar Fogdö Laxodling. Stig lossar repen på en sex meter lång eka med huggna spant och tar oss ut på Singöfjärden. Det går gäss på vågorna, Stig ror medan Tuttan halar in tre nät inklusive tolv abborrar samt en och annan liten strömming.

– Att inte veta vad som väntar, det är det roliga med att fiska, säger Tuttan.

Fångsten brukar bestå av strömming, abborrar, sik, lax, gös och simpor. Förr om åren lade de även ut nät under isen men de har slutat då fisketillgången tycks minskat och fångsten sällan blir stor.

Barnbarnen Ivar, två år och Klara, fyra år leker vid strandkanten när Stig förtöjer båten efter fisketuren. Mamma Eva Freiman sitter och läser på bryggan. Bakom en skogsdunge skymtar familjens villa, ett före detta sommarboende som förvandlats till året-runt-bostad. Efter en kort avstickare till Kalmar har Tuttan och Stigs dotter återvänt till hemtrakterna, hennes man har startat upp den tidigare nedlagda lanthandeln tillsammans med sin syster. – Jag trivs lika bra året om, säger Eva Freiman. Det känns skönt att inte behöva lämna Singö som de flesta gör när sommaren är slut. Vackra vinterdagar kan vi till exempel åka skridskor eller skidor och grilla korv här vid bryggan.

Singö-skola, med verksamhet från förskoleklass upp till årskurs tre, var nyligen nära att läggas ned vilket resulterade i ett ramaskri. Efter åtskilliga protestmöten drogs förslaget tillbaka och öborna andas ut. Verksamheten känns oerhört viktig för ett levande Roslagen. För tillfället går 31 barn från Singö och Grisslehamn på skolan, från årskurs fyra får Singö-barnen åka buss till Grisslehamn. Broarna mellan Vaddö, Fogdö och Singö invigdes 1955, dessförinnan fraktades såväl gods som människor på båtar eller slädar på isen.

– Känslan av att bo på en ö är inte så stark i och med broarna, säger Tuttan. Men vädret styr onekligen livet här på ett annat sätt än i stan, vår son Nicke är båtman och stormiga vinternätter känns inte så roliga.

Hon skulle gärna slippa vintern. Tiden då blåsipporna blommar i maj, veckorna före midsommar samt hösten med svampplockning och sköna skogspromenader känns betydligt bättre. För Stig med förflutet som sjöman känns valet av boende perfekt. Tuttan som är uppvuxen i en by, med en å som närmsta badplats, trivs minst lika bra.

– Jag har nog alltid saknat havet, jag visste bara inte om det förrän vi flyttade hit, säger Tuttan.

Text

Thérèse Larsson